

A Szepesi prépostság temploma

2015 augusztus 03. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A Szepesség a történelmi Magyarország egyik legnagyobb terület?, természeti szépségekben és művészeti

kincsekben máig leggazdagabb régi vármegyéje.

A kései román kor stílusjegyeit láthatjuk a nyugati díszkapun és az ikerablakos harangtornyokon (A szerz. felvétele) Lényegző tájképét nyugaton a Magas-Tátra, északon a lengyel határvidék, körös-körül sűrű borította hegysorok alkotják. A folyók mentén, völgyekben, kies lapályokon vertek gyökeret a 10-12. századi magyar/kabar határvédek – a szepesi „tíz lánzsások” –, majd a tatárjárás után német földrajzi családostól ide települt szász erdőmunkások. Utódaik nyolc évszázadon át védelmezték, építették-szépítették a honukat.

„Szepes vármegye ma is főnálló s közel kétszáz templomának legalább is háromnegyed része a XIII-XIV. századig vezetheti vissza múltját. Eredeti állapotában e templomok közül jóval kevesebb maradt fenn” – írta Divald Kornél a Szepes vármegye művészeti emlékeit ismertető művében, 1905-ben. Valóban: a talán tucatnyi Árpád-kori eredetű, a szűkös területhez képest azonban meglehetősen nagyszámú gótikus építményekből még a 21. század elején is találni hatvan-hetvenet öreg falvakban, ódon kisvárosokban.

Amikor először jártam végig, 1972-ben a szepeshelyi Káptalansort, szél szaggatta tetejű, omló vakolatú barokk paloták szegélyezték az egyetlen macskaköves utcát. A tizennégy kanonoki házat csak 1990 után, jelentős nyugati egyházi donációval hozták rendbe. A remek egyházi emlékegyüttes ikonikus része a kéttornyú székesegyház (képe sokaknak ismerős lehet a megunthatatlan Fekete város című tévéfilmből).

Árpád-kori okleveleinkben Silva Zepusnak – Szepes-erdőnek – nevezték a már Szent István királysága alatt megszervezett várispánságot, amelynek központja a ma is látható, irdatlan nagyságú szepesi vár volt.

Nem messzi tőle, a Szent Márton-hegyen épült első szentegyház festői látványa uralja a tájat. Divald szerint a prépostság 1198 körül történt alapítása előtt nem készítettek kőből templomot e vidéken; a történetírás III. Béla király fiát, Imre királyt (1196–1204) tartja az első egyház első építtetőjének. Fenntartása az esztergomi érsek kegyurasága alá lett rendelve. A különböző időbeli részletekből áll egybe a román kori, és a több gótikus korszakban készült impozáns, kéttornyú templom.

Legkorábbi része a három egyforma magas hajó alkotta 13. századi, bimbós fejezetű pillérek nyugvó, lapos boltozatú, 24 méter hosszú, 19 méter széles gyülekezeti tér, amely már a tatárjárás előtt elkészült, Szent Márton tours-i püspök tiszteletére. Az 1241-ben megrongált templomot 1245 és 1273 között Mátyás szepesi prépost renováltatta, bevégezve a nyugati hajószakasz boltozását, valamint a kegyúri karzat és az előtt álló toronypár megépítését. A kései román kor stílusjegyeit láthatjuk a nyugati díszkapun és a vakárkád-díszes, ikerablakos harangtornyokon.

A keletre néző szentély már a csúcsíves stílus jegyében kapta új arculatát: Hunyadi Mátyás uralkodása alatt, 1462–1478 között csillag- és hálóboltozatos apszis került a régi helyébe. A legnagyobb épületrész mégis csak a templom déli oldalához 1488 és 1493 között „odaragasztott”, érett gótikus Zápolya-kápolna, Imre és István nádorok egész alakos, már-már a reneszánszba hajló vörös márvány sírköveivel. Az északi mellékhajó falán láthatjuk a magyarországi történelmi festészet legrégebbi emlékét: a Károly Róbert királlyal koronázását ábrázoló hatalmas freskót. Az Árpád-ház kihalását (1301) követő évtized trónviszályaiból győztesként kikerült nápolyi herceg (V. István király unokája), I. (Anjou) Károly 1310-ben nyerte el Szent István koronáját. Még meg kellett küzdenie az ország feletti uralomért viszálykodó kiskirályokkal, de 1312-ben a Hernád menti Rozgonyánál Károly Róbert, szepesi nemesek és a kassai polgárok döntő segítségével legyőzte az Amadé-fiakat. Ennek emlékére – Károly 1318. évi szepességi látogatása előtt egy évvel – készült el a pompás falkép. Az uralkodó a középen trónoló Szűz Mária alakjától jobbra, fején a koronával látható, mögötte a fegyveres szepesi várnagy; balra Tamás esztergomi érsek és Henrik prépost mutatja fel a királyi jelvényeket.

A páratlan értékű képre 1861-ben bukkant rá egy lőcsei tanár a mészrétegek alatt. Ipolyi Arnold akadémikus

ismerte fel a jelentőségét: művészeti és történeti kapcsolatát a nápolyi udvarral. Az 1880-as években Storno Ferenc építész restaurálta, nem a kellő módon.

A Szepesség, (a később világörökségi rangú) Lőcse óvárosával és páratlan műkincseivel együtt 1920-tól Csehszlovákia része lett. A két világháború közötti, azután a szocialista államnak nem volt szívügye magyarok és szászok történelmének, kultúrájának megőrzése. A második Szlovák Köztársaságban újabban megkezdett foglalkoznak a műemlék épületek régészeti kutatásával és renoválásával, sor kerülhet a falképre is.

Jobb később, mint soha – mondhatjuk erre.

A sorozat 2001. június 24-től 2015. február 28-ig a Magyar Nemzet szombati magazinjában jelent meg.

Ludwig Emil - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lajk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>, illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lajk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló